

וישלה

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 608 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 495 שנה י"א העלון מוקדש לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל ט"ו כסלו תשפ"א

גורג'יה זצ"ל

המשק גורג'יה זצ"ל

כל התורה בנויה ומבוססת על "דרכי שלום", וכפי שאומרת הגמרא (גיטין נט): "וכל נתיבותיה - שלום". ושמא יאמר אדם שכל עניין של דרכי שלום נועד "לשמר את השלום הקיים". אך אם חלילה השלום כבר 'הרוס' והאנשים כבר אויבים זה לזה, אזי אין חובה מוטלת על אחד הצדדים להתאמץ למען הפיוס. ולא היא - טעות ביד החושב כך!

ואומר השל"ה הקדוש (שער האותיות אות ב"ת - ערך "בריות"): עד כמה גדול כח השלום... ואמרו חכמנו ז"ל הוי מקדים בשלום כל אדם (אבות ד, טו). מהו 'בשלום כל אדם'? [ללמדך], אפילו אם אתה רואה שלבו (גס) עליך, הוי מקדימו לשלום. שאם אתה עושה כן, תגרום שיאהבך. ולא עוד, אלא אפילו שאינו נכנע להשלים עמך, ה' מוסרו ומכניעו תחתך... צריך לו לאדם להיות אוהב שלום ורודף שלום, כמו שנאמר (תהלים לד, טו): "בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרַדְּפָהוּ". דהיינו, בקש עם אוהבך.

וכתוב במדרש (בראשית רבה נח פרשה לח): רַבִּי אֱלִיעֶזֶר גָּדוֹל הַשְּׁלוֹם שֶׁאֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִים עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְשָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, אָמַר הַמָּקוֹם כְּבָכּוֹל אֵינִי יָכוֹל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, כִּיּוֹן שֶׁשְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ד, יז): "חֲבוּר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הֵנַח לוֹ", אָבַל מִשְׁנַחֲלָקוֹ מָה הוּא אֱוִיר (הושע י, ב): "חֲלַק לָבָם עֵתָה וְאַשְׁמֹר". הָא לְמַדְתָּ גָּדוֹל הַשְּׁלוֹם וְשִׁנוּאָה הַמְחַלֶּקֶת.

ונסיים בדבריו של רשב"י שמובאים במדרש (בראשית רבה צו פרשה ט): אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי גָּדוֹל הַשְּׁלוֹם, שְׁכַל הַבְּרָכוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ, (תהלים כט, יא): "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם".

מה נפש

וישלה - תוכן ענייני הפרשה

- א. יעקב מתכוון לפגישה עם עֵשָׂו, ע"י דורון, תפילה, ומלחמה.
- ב. יעקב מעביר את בני משפחתו ורכושו בנהר יבך.
- ג. יעקב נאבק עם מלאך (שרו של עֵשָׂו) ומנצח, המלאך מבשרו שְׁיִקְרָא בשם "ישראל", 'ותקע כף ירך יעקב' ואיסור אכילת גיד הנשה (לב ד-לג).
- ד. יעקב נפגש עם עֵשָׂו, ואח"כ עֵשָׂו שב לארץ אדום ויעקב מגיע לשכם, קונה שדה, ומציב מזבח לה' (לג).
- ה. מעשה שכם עם דינה בת יעקב (לד).
- ו. קורות יעקב מיציאתו משכם עד בואו לאביו בחברון (לה):
 - א. בני יעקב נטהרו ממלחמת שכם, ובבית אל בנה מזבח.
 - ב. מות דבורה מינקת רבקה (ובזה נרמזת פטירת רבקה).
 - ג. ה' קורא ליעקב בשם "ישראל" ומבטיח לו את א"י.
 - ד. פטירת רחל בעת לידת בנימין וקבורתה בדרך לבית לחם.
 - ה. חטאו של ראובן, "ויהיו בני יעקב שנים עשר".
 - ו. פטירתו של יצחק אבינו וקבורתו במערת המכפלה.
- ז. תולדות עֵשָׂו ומשפחתו, רשימת נשיאי ארץ אדום ומלכיה ושל משפחת שְׁעִיר (פרק לו).

בפרשתנו מתארת התורה את המפגש הטעון בין יעקב אבינו ע"ה לבין עֵשָׂו אחיו הרשע. בתחילה יעקב אבינו נערך למפגש שנאמר (לב, ז-יז): "וַיֵּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר, בָּאנוּ אֵל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הַלֵּךְ לִקְרַאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: וַיֵּרָא יַעֲקֹב מְאֹד... וַיַּחַץ אֶת הָעַם אֲשֶׁר אִתּוֹ... לְשֵׁנֵי מַחֲנוֹת: וַיֹּאמֶר, אִם יָבֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהִכָּהוּ, וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנֶּשְׂאָר לְפַלְיָתָה: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק... הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו... וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מַנְחָה לְעֵשָׂו אַחִיר".

מכאן, שיעקב אבינו חילק את משפחתו לשניים - שאם חלילה קבוצה אחת תפגע ע"י עֵשָׂו, הקבוצה השניה תנצל. וה'אור החיים' הקדוש אומר: חצי הראשון מראים פני אהבה וחיבה כאח לאחיו, וחצי מחנהו מוכן ומזויין (למלחמה), עכ"ל. יעקב מכין את עצמו למפגש כפי שאומר רש"י: התקין עצמו לשלשה דברים; לדורון, לתפלה, ולמלחמה. לדורון, ותעבור המנחה על פניו. לתפלה, אלקי אבי אברהם. למלחמה, והיה המחנה הנשאר לפליטה.

אם כן, לפני שיעקב ניגש למלחמה עם עֵשָׂו ואנשיו - הוא שלח לו דורון גדול וניסה לרכך את כעסו ולשכך את חמתו. ולכאורה מדוע? הרי מדובר בְּעֵשָׂו הרוצח אשר בא לקראתו עם ארבע מאות שכירי חרב. אם כן מדוע לא ילחם בו ויחסל אותו אחת ולתמיד? לשם מה הוא צריך להשקיע ממון רב ולשחד את הרשע הזה?

יעקב אבינו מלמדנו יסוד גדול: אפילו אם יש לאדם את הסיבות הכי טובות והכי מוצדקות להיכנס למלחמה עם השני, אפילו אם הוא הצדיק והצודק - ואילו השני הוא הלך והפוחז, לפני שהוא ניגש למלחמה עם אותו לץ ועושה אותו פוחלץ, עליו לנסות את כל הצעדים האפשריים כדי לשמור על השלום ולמנוע את המלחמה. לשלוח לאותו רשע איזו מתנה כובשת ויוקרתית, לפרגן ולתת לו כבוד ולהראות לו שהוא "כאילו" יקר וחשוב לנו, ורק אם כלו כל הקיצים וכלום לא עוזר להפעיל את רחמי הרשע - ועדיין הסכנה נראית באופק, או-אז יש להפעיל את השלב האחרון, שלב המלחמה. ומכאן אנו למדים עד כמה גדול כוח השלום, ועד כמה חשוב לאחוז בו בכל מחיר.

מסר חד וברור זה - הוא מדרש מפורש (תנחומא שופטים סימן י"ח): גדול כוח השלום שאפילו לשונאים אמר הקב"ה לפתוח להם לשלום - ואפילו בזמן מלחמה כאשר באים האויבים המרצחים להילחם בנו גם אז אנחנו מצווים לקרוא להם לשלום - וכפי שנאמר (דברים כ, י): "כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עֲלֶיהָ וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם", ומדובר בכל מלחמה - בין מלחמת רשות ובין מלחמת מצווה (רבנו בחיי שם).

כל אדם יהודי מבין שכל השקעת ממון בעבודת ה' איננה לריק. אנשים קונים אתרוג הדור במחיר ענק, תפילין וסידור בהון עתק, הם שמחים להשקיע ממון על המצוות, ומרגישים סיפוק רוחני עצום מכך. חובה לדעת שהשקעה למען "דרכי שלום" חשובה בשמים לא פחות, שהרי היא כוללת בתוכה גם עניינים של בן אדם לחברו וגם עניינים של בן אדם למקום והשכר על כך עצום.

אמר לו ה'נתיבות שלום': "אף אני אמרתי כיוצא בזה להרה"ק ה'בית אברהם' ז"ע אחר שיחת קודש ששמעתי ממנו, ואמר לי הרבי בדרך מעשה ומשל: פעם נכנס יהודי אל ה'חייט' לקנות לעצמו מעיל מכובד ומפואר. בהיותו שם לבש על עצמו איזה מעיל, נענה בהתפעלות ואמר: 'הרי זה בדיוק תפור עלי ומתאים למידתי'.

אמר לו החייט: 'אם זה מתאים עבורך קח לך את זה', כאומר, נו, אם הדיבורים היו מכוונים אליך קח אותם והכנס אותם בלבך עמוק, העיקר 'למעשה'.

מעשה בשני ידידים ששוחחו ביניהם אודות השר שבמדינתם. פתח האחד לדבר בגנות השר, על רוע לבו ומעלליו שמתנכל לבני העיר; ויענהו רעהו ויאמר: "הרי לב מלכים ושרים ביד ה'", נענה ואמר: "אכן כדברך, אך אני מדבר לולא זה".... אמר לו השני: "הנך דומה להאי גברא שהזמין אצל רעהו שיבשל עבורו את כל מאכלי השבת. ממחרת השבת, נפגשו השניים, ושאלו רעהו: 'נו, איך היה ה'טשולנט' שלי? ענהו רעהו הראשון: 'צר לי לומר לך, אבל לא 'עונג' ולא 'כבוד שבת' היה בו, מכיוון שהעמסתו בשפע גדול של מלח ושאר דברים חריפים, וממילא לא היה ראוי לאכילה כלל'. החל 'המבשל' להצטדק, וכה אמר: 'דל מהכא (הוצא) את המלח ושאר חריפי הטעם, האם היה הטשולנט טוב'... אחי ורעי אהובי וידידי, האומר שמאמין הוא בה' אך הנהגתו בפועל מלאה חששות ופחדים, השתדלויות יתרות או מחשבות והרהורים שפלוגי עשה כך ואלמוני כך, הריהו ממש כאותו מאכל המלא במלח ושאר דברים חריפים שאין לו כל טעם; וכמו שאי אפשר להפריד בין המאכל לתבלין שבו, כך מחשבותיו ומעשיו של האדם הם חלק מאמונתו הפנימית, ואי אפשר לצפצף 'בטחון בטחון' בפיו ובפועל לחיות באופן שהוא סותר את הבטחון".

סיפר הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן ז"ע: "פעם נסעת בעגלה בימות החורף יחד עם מורי ורבי הרה"ק רבי מרדכי מקרמניץ.

במהלך הנסיעה נסענו במקום מדרון משופע, והיה נדמה שהעגלה עומדת להתהפך בעוד רגע ורציתי לקפוץ בזריזות מן העגלה החוצה, אבל הרה"ק מקרמניץ אחז בי בידו הקדושה ואמר לי: 'שב במנוחה, לא יאונה לך כל רע'. וכך היה, העגלה עברה את מקום המדרון בשלום. אבל כעבור זמן, בעוד העגלה נוסעת במקום מישור בדרך חלקה, לפתע פתאום תהפכה העגלה וכולנו נפלנו על השלג.

נענה הרה"ק מקרמניץ ואמר לי: 'נו, אתה רואה', אבל לא הבנתי למה כוונתו.

"רבות התבוננתי בדבריו, מה רצה לומר לי - מה הנני רואה, לאחר זמן רב הבנתי שנתכוון לרמוז לי הוראה בעבודת ה': פעמים שהיהודי מהלך בדאגה, שמא ייפול ח"ו ברשתו של היצר הרע הפורש מכמורת לרגליו, ואז הקב"ה אכן עוזר לו שלא ייפול ברשתו של היצר. אבל כשהיהודי מדמה בעצמו שהוא הולך בדרך הישרה, ואינו מעלה על לבו כלל שהיצר עומד להפילו ברשתו, דווקא אז הוא עלול פתאום ליפול לבאר שחת".

גם בזה יש לרמז לענין האמונה. כי המאמין בה' זוכר ממנו בכל עת ושעה לא ייכשל ולא ייפול. אמנם אם ח"ו ישכח וירגיש שאינו צריך סעד לתמכו ממעל על כל צעד ושעל, זה מסוכן ליפול אף בדרך מישור וחלקה.

[באר הפרשה - וישלח תשע"ט]

וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" (לב, כה) - מי ראוי להקרא 'איש'?

סיפר רבי שלום שבדרון זצ"ל: רב אחד הלך בדרך והיה צריך להגיע למקום שלא הכיר. עצר יהודי שנקרא בדרכו, ושאל אותו: "סליחה, אמור לי בבקשה, איך מגיעים למקום פלוני?" אמר לו היהודי: "זה קצת מסובך להסביר, אני מצטער מאוד, אין לי זמן, תשאל מישהו אחר"....

אמר לו הרב: "אין לך זמן? אומר לך משהו קצר, שילמד אותך לקח ומוסר. ראה נא, בספר בראשית מובאים שני פסוקים שמוזכר בהם 'איש'. פסוק אחד, כאשר יעקב אבינו נלחם עם המלאך בלילה: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר... שְׁלַחְנִי כִּי עֲלֶה הַשָּׁחַר" (לב, כה, כז) - אינני יכול להתעכב, אני צריך ללכת.

ואומר רש"י: "איש" - הוא שְׂרוֹ של עֵשָׂו. ופסוק שני, כאשר יוסף הצדיק הולך לחפש את אחיו - "וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בַשָּׂדֶה, וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לְאִמֵּר מַה תִּבְקֹשׁ, וַיֹּאמֶר אֶת אַחִי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ הַגִּידָה נָא לִי אֵיפֹה הֵם רְעִים. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אִמְרִים גְּלָלָה דְתִינָה" (לו, טו-יז).

ואומר רש"י: "איש" - זה גבריאל. וקשה, הלא בשניהם נאמר 'איש', ואיך יתכן שפעם זה המלאך גבריאל ופעם זהו השטן, שְׂרוֹ של עֵשָׂו? על סמך מה מחלקים בין שני המקרים? "אסביר לך", אמר הרב "כאשר יהודי עוצר אדם בדרך ומבקש את עזרתו, ואותו אדם משיב 'שלחנני', מצטער, אין לי זמן, תן לי ללכת - זהו שטן. אך כאשר אדם הולך בדרך ורואה יהודי תועה וזקוק לעזרה, והוא פונה אליו במאור פנים ושואל אותו 'מה תבקש?' מה אפשר לעזור? וכשהוא אומר לו מה הוא מחפש, האדם משיב לו בכבוד ובסבלנות - זהו מלאך".

[אבות ובנים" עמ' תטו]

וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" (לב, כה) - כוח האמונה

ובמדרש (בראשית רבה עז, א) הסמיכו את הפסוק (ישעיהו ב, יא): "וַיִּשְׁגֹּב ה' לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא".

ומבאר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארא ז"ע, שבא לומר שאל תתמה איך גבר יעקב על שְׂרוֹ של עֵשָׂו, הרי 'מלאך' הוא ובוודאי לאם היה 'וַיֵּאָבֵק' עמו כמריבת אנשים שמכין זה את זה בגופם, ובמה הכניע יעקב את המלאך? לזה הסמיכו את הפסוק "וַיִּשְׁגֹּב ה' לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא", לומר שיעקב אבינו בתוקף אמונתו לא ראה לנגד עיניו את שְׂרוֹ של עֵשָׂו, אלא את ה' לבדו. ובאמונתו זאת זכה להפיל ולהכניע את שְׂרוֹ של עֵשָׂו.

וזהו שנאמר בהמשך העניין (פסוק לא): "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאל כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פְּנִים אֶל פְּנִים וַתִּנְצַל נַפְשִׁי", שעל ידי שראיתי אלוהים פנים אל פנים - שגם כאשר התגבר שרו של עשו ראה את כוח האלוקות שבו, על כן "וַתִּנְצַל נַפְשִׁי".

פעם אמר רבי חיים וורנר שליט"א להרה"ק ה'נתיבות שלום' ז"ע אחרי איזה שיחה 'בוערת' ונלהבת: "היום הרגשתי שהדיבורים היו מכוונים ומדויקים עבורי".

"וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו, וַיִּרְא אֶת הַנְּשִׁים, וְאֵת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר: מִי אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר: הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹקִים אֶת עֲבָדְךָ" (לג, ה)

תוצאות של חינוך

על תמיה הרבה עומד כאן הרמב"ן: עֲשׂוּ הַבֵּיט בְּעֵינָיו הַטְּמָאוֹת עַל הַנְּשִׁים וְעַל הַיְלָדִים, וְשָׁאַל אֶת יַעֲקֹב: "מִי אֵלֶּה לָךְ?" אֵךְ תְּשׁוּבַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ ע"ה הַתִּייחָסָה לִילָדִים בַּלְבָּד: "הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹקִים אֶת עֲבָדְךָ", וְלִנְשִׁים הוּא לֹא הַתִּייחָס כֻּלָּל!?

הַרְמַב"ן מַסְבִּיר כִּי יַעֲקֹב בְּצַנִּיעוּתוֹ לֹא אָבָה לְדַבֵּר עַל נְשׁוֹתָיו, וְלִפְיֶכָּה הַתִּייחָס לִילָדִים, וּמִתּוֹךְ שָׁאַמַר כִּי הֵם יְלָדִים שֶׁנִּתְּנָן לוֹ ה', מוֹבֵן שֶׁהַנְּשִׁים הַעוֹמְדוֹת לִיד יְלָדָיו הֵן הַאֲמָהוֹת שֶׁלֵּהֶן.

סֵפֶר "חַיִּים שִׁישׁ בַּהֵם" (לְרַבִּי יִצְחָק שְׂרָגָא גְרָאס) כּוֹתֵב רַעִיּוֹן נָאֵה עַל פִּי דְבָרָיו שֶׁל בַּעַל "כְּתַב סוֹפֵר" (דְּרָשׁוֹת א', עֲמוּד תִּרְ"א) עַל הַפְּסוּק בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (א, ח): "אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ, הִיָּפָה בְּנָשִׁים, צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצְּאֵן" - אִם רוֹצִים לְדַעַת אֶת מַדְרַגְתָּהּ שֶׁל הָאִשָּׁה הִיָּפָה בְּמַעֲשֵׂיהָ, "צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצְּאֵן" - בּוֹדְקִים אֶת עַקְבוֹת הַצְּאֵן שֶׁלָּה, לְהִיכֵן מוֹבִילִים הַצְּעָדִים שֶׁל הַיְלָדִים שֶׁגִּדְלָה... אִם צָאֵן קְדוּשִׁים גָּדֵל בְּדֶרֶךְ הַנְּכוּנָה, הִרִי נוֹדַע כִּי אִשָּׁה זֹה הִיָּתָה "הִיָּפָה בְּנָשִׁים", הָרְאוּיָה לְכָל תְּהִילָה וְשִׁבְחָה. וּמִכָּאֵן לְשִׁאלָתוֹ שֶׁל עֲשׂוּ וּלְתִשׁוּבָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב.

שִׁאלָתוֹ שֶׁל עֲשׂוּ הִיָּתָה עַל מַהוּתָם שֶׁל הַנְּשִׁים וְהַיְלָדִים, "מִי אֵלֶּה לָךְ"? - מַה טִּיבָם? הַשִּׁיבּוֹ יַעֲקֹב: הַבֵּט עַל הַיְלָדִים, הָרוּאָה אֶתֶּה אֶת הַחֵן הַנְּסוּךְ עַל פְּנֵיהֶם, הַמְבַחֵן אֶתֶּה בְּעַדִּינּוֹתָם וּבְאִוָּרָה הַתְּנַהֲגוֹתָם? מִכָּאֵן לְבַד תְּסִיק עַל הָאִישִׁיּוֹת הַדְּגוּלָּה שֶׁל הָאֲמָהוֹת הַמְּחַנְכוֹת אוֹתָם. בְּהַשִּׁיבּוֹ עַל הַיְלָדִים בַּלְבָּד הַשִּׁיב יַעֲקֹב תְּשׁוּבָה הַכוֹלֶלֶת אֶת הַיְלָדִים וְאֶת הָאֲמָהוֹת גַּם יַחַד.

"קִטְנֵתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֲמָת" (לב, יא)

מוֹבָא בְּמַדְרַשׁ ('שׁוּחַר טוֹב' מִזְמוֹר ס"ה): 'הַגּוֹמֵל חֲסָדִים יֵהָא מְבוֹשֵׁר שֶׁנִּשְׁמַעַת תְּפִילָתוֹ'. ע"פ מֵאֵמֶר זֶה פִּירַשׁ הַחִיד"א (דְּבַשׁ לִפִּי) אֶת דְּבָרֵי יַעֲקֹב אֲבִינוּ (בְּרֵאשִׁית לֵב, י): "קִטְנֵתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֲמָת"... "הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אֲחִי מִיַּד עֲשׂוֹ" (לב, יא). "קִטְנֵתִי" - נִתְמַעַט מִמוֹנֵי מִכָּל הַחֲסָדִים שְׁעִשִׂיתִי, וְעַל סִמְךָ זֶה הַתְּפִלָּל "הַצִּילֵנִי נָא", שֶׁהַגּוֹמֵל חֶסֶד תְּפִילָתוֹ נִשְׁמַעַת. וְכֹאשֶׁר חָלָה רַבִּי נִתָּן צְבִי פִּינְקֵל - הַסְּבֵא מִסְּלִבּוּדָקָה זַצ"ל, מִסַּר אֶת שְׁמוֹ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר שִׁתְּפַלְלוּ עִבּוּרוֹ, וּבְנוֹסֶף בִּיקֵשׁ שִׁיפְנוּ גַם לְרוֹקַח הַעִיִּירָה שֶׁגַם הוּא יִתְפַּלֵּל עֲלָיו.

לְתַמְהִיַת מְקוֹרְבָיו עַל קֶשֶׁר זֶה, הַסְּבִיר לָהֶם: ע"פ דְּבָרֵי חִז"ל, בַּעַל חֶסֶד תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת, וְהַרוֹקַח אֲמַנֵם עוֹשֶׂה עֲבוּדָתוֹ לְמַעַן רוּוֹחַ מִמוֹן, אֲבָל לְמַעֲשֵׂה הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עֲצוּם עִם הַצִּיבּוֹר, עַל כֵּן נִשְׁמַעַת תְּפִילָתוֹ.

[אִישׁ לְרַעְהוֹ]

"וַיֹּאבֶק אִישׁ עֲמוֹ" (לב, כה) - עַל מַה הַמַּאֲבֵק?

הִיָּה זֶה בְּאִסְיָפָה אוֹדוֹת הַחֲזַקַת הַתּוֹרָה, בַּה דְּרַשׁ ה"חֲפֵץ חַיִּים": הַמַּלְאָךְ, שָׁרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ נֹאבֵק עִם יַעֲקֹב, אַחֲרוֹן הָאֲבוֹת. יֵשׁ לְהַבִּין, מְדוּעַ חִיכָה הַמַּלְאָךְ זְמַן רַב כָּל כֵּךְ, וְלֹא נִלְחַם עִם אֲבֵרָהֶם אוֹ יִצְחָק? הַעֲנִיִין הוּא כֵּךְ: אֲבֵרָהֶם הוּא עֲמוּד הַחֶסֶד, יִצְחָק עֲמוּד הָעֲבוּדָה וְיַעֲקֹב עֲמוּד הַתּוֹרָה. שָׁרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ יִכּוֹל לְסַבּוֹל אֶת הַחֶסֶד שֶׁל אֲבֵרָהֶם, אֶת הָעֲבוּדָה שֶׁל יִצְחָק, אֲבָל כֹּאשֶׁר הַדְּבַר הַגִּיעַ לְתוֹרָה, כֹּאֵן הַחֲלִיט לְצַאֵת לְמַלְחָמָה וְאִזּוֹר כֵּחַ לְהַתְּנַפֵּל עַל יַעֲקֹב. מֵאִזּוֹ וְעַד עַתָּה, הַמַּלְחָמָה נְטוּשָׁה תְּמִיד כְּלִפֵּי הַתּוֹרָה, לּוֹמְדִיהָ וּמְחַזְקִיהָ!

"וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אֱלֹן בְּכוֹת" (לה, ח) - יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ לֹא הִיוּ בַקְבוּרָת אֲמוֹם

הַרְמַב"ן (כֹּאֵן) כְּתַב דְּבָרִים נְפִלְאִים אוֹדוֹת קְבוּרַת רַבְקָה אֲמוֹנו ע"ה: רַבְקָה אֲמוֹנו לֹא נִתְכַבְּדָה בְּמוֹתָה כְּרֵאוּי לָהּ, וְלֹא הִיָּה מִמְשַׁפְּחָתָה שִׁיזָא לְקוּבְרָה, שֶׁאֲבֵרָהֶם חֲמִיָּה כְּבַר מֵת, וְיִצְחָק בַּעֲלָה יֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְלֹא יִצָּא כִּי כְּהוֹ עֵינָיו, יַעֲקֹב בְּנֵה הַלֵּךְ לְפָדוֹן אֲרָם וְלֹא הִיָּה בַקְבוּרָתָהּ, וְעֲשׂוֹ בְּנֵה הַרְשַׁע שֶׁנֵּא אֶת אֲמוֹ וְלֹא בֵּא לְקוּבְרָה, רַק בְּנֵי חַת מִיָּהֲרוּ וְהוּצִיאוּ מִיִּטְתָּהּ בְּאִישׁוֹן לֵילָה וְקִבְרוּ אוֹתָהּ בְּמַעֲרַת הַמְּכַפְלָה (מְדַרְשׁ נִחְוּמָא פ'ר' כִּי תִצָּא ס"ד). וְהַטַּעַם שֶׁמִּיָּהֲרוּ בְּנֵי חַת לְקוּבְרָה בְּאִישׁוֹן לֵילָה, מִפְּנֵי שֶׁפְּחָדוֹ שֶׁאִם יָבוֹא עֲשׂוֹ לְקוּבְרָה, יִקְלָלוּ הַבְּרִיּוֹת אֶת רַבְקָה וְיֹאמְרוּ "כִּרְס שִׁיזָא מִמְּנָה עֲשׂוֹ". וּמְכַבּוּדָה שֶׁל רַבְקָה אֲמוֹנו הָעֲלִימָה הַתּוֹרָה מִיִּתְתָּהּ וְקְבוּרָתָהּ, כִּיּוֹן שֶׁנִּקְבְּרָה ע"י בְּנֵי חַת וְלֹא ע"י בַּעֲלָהּ וּבְנֵיהָ. ו"רַבְנוּ בַחֲיִי" מְבַאֵר הַלְשׁוֹן "אֱלֹן בְּכוֹת" הַמּוֹרָה עַל שְׁתֵּי בְּכִיּוֹת, שֶׁבְּכָה יַעֲקֹב עַל מִיתַת אֲמוֹ, וּבְכָה עוֹד שֶׁלֹּא נִסְפְּדָה וְלֹא נִקְבְּרָה כְּשׁוֹרָה.

עוֹד כְּתַב הַרְמַב"ן יַעֲקֹב בְּכָה וְהַתְּאָבֵל עַל אֲמוֹ הַצַּדִּיקַת שֶׁאֲהָבָה אוֹתוֹ, וְשִׁלְחָהּ לְבֵית לָבֵן, וְלֹא זָכַתָּה לְרֵאוּתוֹ עוֹד בְּשׁוּבוֹ מִשָּׁם.

[אוֹצֵר פְּלֹאוֹת הַתּוֹרָה]

"וַיִּרְא אֱלֹקִים אֶל יַעֲקֹב עוֹד בְּבָאוּ מִפְּדַן אֲרָם וַיְבַרְךְ אֹתוֹ" (לה, ט) - הַקְּב"ה בֵּא לְנַחֵם אֶת יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁנִּיחַם אֶת יִצְחָק

בְּמַדְרַשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פ"א, ה) מוֹבָא שֶׁהַקְּב"ה בֵּא לְבַרֵךְ אֶת יַעֲקֹב 'בְּרַכַת אֲבֵלִים' עַל מִיתַת אֲמוֹ, שֶׁנִּיחָוּם אֲבֵלִים נִחְשַׁב לְבִרְכָּה. וְכֵן מְצִינּוּ שֶׁנִּיחָם הַקְּב"ה אֶת יִצְחָק לְאַחַר מִיתַת אֲבֵרָהֶם אֲבִיו, "וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אֲבֵרָהֶם וַיְבַרְךְ אֱלֹקִים אֶת יִצְחָק" (בְּרֵאשִׁית כה, יא), וּמוֹבָא בְּגִמְרָא (סוּטָה יד.) שֶׁנִּיחָמוּ תְּנַחֲמוּ אֲבֵלִים. וְהִנֵּה מְנַהֲגוֹנוֹ לְנַחֵם הָאֲבֵל וְלוֹמַר: "הַמְּקוֹם יִנְחַם אֶתְכֶם בְּתוֹךְ שָׂאֵר אֲבֵלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם". וַיֵּשׁ לְהַעִיר עַל מַה שֶׁמִּנְחָמִים כֵּךְ גַּם יַחִיד הַיּוֹשֵׁב שְׁבַעַה, וּמְבַרְכִים לוֹ בַּלְשׁוֹן רַבִּים 'הַמְּקוֹם יִנְחַם אֶתְכֶם'. וְאִפְשֵׁר לִיתֵן טַעַם ע"פ דְּבָרֵי ה'מְטָה מִשָּׁה' (דִּינֵי תְּפִילָה ס' קִנְד) לְעַנְיִין אֲמִירַת 'וַיֹּאמְרוּ אֲמֵן: "וְנוֹהֲגִים לּוֹמַר 'וַיֹּאמְרוּ אֲמֵן' אִפִּילוּ יַחִיד, וְשִׁמְעֵתִי מְרַבִּי יְהוּדָה הַחֲסִיד, לְמַה הַדְּבַר דּוֹמֵה כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים לִיַחִיד 'בְּרוּכִים הַיּוֹשֵׁבִים', שֶׁהוּא כְּנֹגֵד הַמַּלְאכִים הַמְּלוּוִים אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם, יֹאמַר 'וַיֹּאמְרוּ אֲמֵן' לְנֹגֵד אוֹתָן הַמַּלְאכִים הַמְּלוּוִין לְשׁוֹמְרֵי". וְכֵן יֵשׁ לּוֹמַר בְּנִידוֹן שֶׁלָּנוּ, שְׁאוּמְרִים 'הַמְּקוֹם יִנְחַם אֶתְכֶם' בַּלְשׁוֹן רַבִּים אִף לִיַחִיד, שֶׁהוּא כְּנֹגֵד הַמַּלְאכִים הַמְּלוּוִים אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם", כִּי אוֹלֵי גַם הֵם מְשַׁתְּפִים בְּצַעֲרוֹ שֶׁל מִי שֶׁמְשַׁמְרִים. וְהַטַּעַם הַנּוֹדַע הוּא, מִשׁוּם שֶׁנִּפְשׁ הַנְּפֻטֵר נִמְצָאֵת בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאֲבֵל, וּמִנְחָמִים לְנְפֻטֵר יַחַד עִם הָאֲבֵל. וּבְגִמְרָא (שְׁבַת קִנְב.) דֹּאמַר רַב חֲסֵדָא: נִפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם מִתְּאָבֵלֶת עֲלָיו כָּל שְׁבַעַה, אֲמַר רַב יְהוּדָה, מֵת שֶׁאִין לוֹ מִנְחָמִין - הוֹלְכִין עֶשְׂרֵה בְּנֵי אָדָם וְיוֹשְׁבֵין בְּמִקְוָמוֹ.

מַעֲשֵׂה שְׁמַת אָדָם בְּשִׁכּוֹנַת רַב יְהוּדָה, וְלֹא הִיוּ לוֹ מִנְחָמִין, וְהִיָּה רַב יְהוּדָה מֵאֲסַף עֶשְׂרֵה אֲנָשִׁים כָּל יוֹם שִׁיִּשְׁבוּ בְּמִקְוָמוֹ. לְאַחַר כְּלוֹת הַשְּׁבַעַה הַגִּיעַ הַנְּפֻטֵר לְרַב יְהוּדָה בַּחֲלוּם, וְאָל: "תְּנוּחַ דַּעַתְךָ, שֶׁהִנְחַת אֶת דַּעַתִּי".

וְהַרְמַב"ם (הַלְכוֹת אֲבֵלוֹת פ"ד ה"ז): "יִרְאָה לִי שֶׁנִּחְמַת אֲבֵלִים קוֹדֵם לְבִיקוֹר חוֹלִים, שֶׁנִּיחָוּם אֲבֵלִים - גְּמִילוֹת חֶסֶד עִם חַיִּים וְעִם הַמֵּתִים". וּבְנוֹסֶף לְנִיחָוּם אֲבֵלִים תְּקַנּוּ 'בְּרַכַת אֲבֵלִים', כְּפִי שֶׁמוֹבָא בְּגִמְרָא (כְּתוּבוֹת ח.) שֶׁאֲמַרו: "אֲחִינוּ, בַּעַל נַחְמוֹת יִנְחַם אֶתְכֶם, בְּרוּךְ מִנְחָם אֲבֵלִים".

וּבְגִמְרָא (מוֹעֵד קָטָן כ"ד) מוֹבָא: כְּשֶׁמְבַרְכִין הָאֲבֵל סְעוּדָה רֵאשׁוֹנָה מִשָּׁל אַחֲרִים, אִזּוֹ מְבַרְכִין אוֹתוֹ בְּרַכַת אֲבֵלִים.

[אוֹצֵר פְּלֹאוֹת הַתּוֹרָה]

בביטול תורה... השיבו החזו"א: "חסד היא הנקודה הפנימית של הנשמה" (הובא ב'מעשה איש' ח"ג עמו' קפח).

סיפר הגה"ח רבי חיים ברים זצ"ל, שפעם התנצל הג"ר משה יהושע לנדא ז"ל בפני החזו"א על עיסוקו בענייני חסד (שגוזל מזמנו), א"ל החזו"א: "תורה אינה חכמה, התורה היא נשמה. וכשאדם עושה חסד עם זולתו נשמתו מתעלה והוא מבין ומשיג בתורה ביתר שאת וביתר הבנה (ואינו ביטול תורה אלא הכנה להתעלות בתורה).

ידוע ביאורו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח עה"ת עמו' קח) בנוסח ברכת 'בורא נפשות'. וביאורו: "בורא נפשות רבות וחסרונן, הקב"ה ברא ויצר בעולמו נפשות רבות, ולכל אלו הנפשות יש חסרונן - איזה מחסור - זה בחסרון מעות ורכוש וזה בחסרון קרובים וידידים, צורכי רפואה, יש החסד מעט דעה או כל שאר חסרונות. וכן מאי טעמה התקין כך הבורא את עולמו - 'על כל מה שבראת, להחיות בהם נפש כל חי' - כדי להחיות את אנשי העולם, כי יסוד העולם כולו לתת ולהעניק איש לרעהו כל אשר יחסר לו".
ה'חזון איש' אמר: "כל קיומי וחיותי יש לי מלהיטיב לזולתי, כי זה חיי ואורך ימי".

פעם שמע הגר"ש רוזנבסקי זצ"ל איך שיהודי מסביר לרעהו בשבח ומעלת אמירת 'גוט ווארט' (דיבורי חיזוק ועידוד) שהרי "זה נהנה (מי שנאמר עליו) וזה לא חסר" (מי שאמר). נענה הגר"ש ואמר: "אה, זה נהנה וזה נהנה... כידוע ל'מבינים' איזה 'טעם טוב' יש לה לאמירת 'גוט' ווארט ברוחב לב טוב לרעהו".
[ע"פ באר הפרשה]

"ויעקב נסע ספתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה ספת על פן קרא שם המקום ספות" (לג, יז)

וצריך ביאור, וכי דרכו של עולם לקרוא שם על שם מדור הבהמות ולא על שם מדור האדם... לא ביאורו שעיקר החשיבות הן הפעולות שעשה עבור אחרים, וכגון 'אנשים' המתנהגים אליו כבהמה שאינה רואה אחרים (אלא את עצמה ואבוסה), כי זה כל קנינו של אדם, מה שעושה ונותן עבור זולתו, ולא קרא שם המקום 'בית' על שם מה שבנה לעצמו (שבט הלוי' עה"ת ד"ה קטנתי, ועוד).

ה'בית הלוי' (רבי יוסף דוב הלוי סלוביץ' זצ"ל) נוהג היה בצאתו מעירו לפשוט מעליו את בגדי הרבנות והיה לובש בגדים פשוטים עם קסקט לראשו כדי שלא ירגישו בו עובדי דרכים. פעם באמצע נסיעתו נפתחו ארובות השמים וגשמים עזים ניתכו ארצה עד שכבר לא יכלו להמשיך בנסיעה. משראה כי בבית פלוני עדיין דולק האור מיהר לדפוק על שעריו. מתחילה לא פתח בעל הבית את הדלת, ואף משפתח לא הסכים כל כך במהרה להכניסו בצל קורתו, ורק לאחר תחנונים כי הקור בחוצות מסוכן לעוברים ושבים הסכים היהודי והכניסו לביתו, והשכיבו בפנית הבית בביזיון נורא. והנה, לא עבר זמן ארוך, הגיעו 'אורחים' לאותו הבית - 'מורו ורבו' המובהק של בעל הבית, הרה"ק רבי אהרן מקוידניוב זי"ע עם כמה מחסידיו. מיד העלה בעל הבית את האור בכל הבית והגיש לפני האורחים כסעודת שלמה בשעתו. כשעבר הרה"ק מקוידניוב בדרכו ליטול ידיו לקראת הסעודה נחרד לראות את ה'בית הלוי' שוכב על הארץ בבזיון נורא, ומיד נזדעק על בזיון כבוד התורה... ומיהר להקימו מן הארץ וכיבדו ביותרת הכבוד.

כשמע כן בעל הבית ש'אורחו' הראשון אינו אלא אותו 'גאון' שכל בני ישראל חרדים למוצא פיו, ניגש אליו בדחילו ורחימו וביקש 'מחילה סליחה וכפרה' על מעשיו שלא ייעשו... אמר לו ה'בית הלוי': בהקדמת הכתוב בפרשתנו (לה, ז) שאמרו בני יעקב על דבר מעשהו של שכם בן חמור, "כי נבלה עשה בישׂראל לשכב את בת יעקב וכן לא יעשה". ולכאורה צריך ביאור כפילות הלשון, כי בתחילה פתחו "נבלה עשה" והוסיפו "וכן לא יעשה". אלא ביאורו, שבני יעקב אמרו כי "נבלה עשה" כלפי אחותם - בת יעקב, והוסיפו שעל זה גופא היינו יכולים למחול על כבוד בית אבא ולהניח לו, אך הלוא "וכן לא יעשה" - הוא עשה דבר שאין לעשות עם שום בר ישראל, יהיה מי שיהיה, ועל כך אין להם סליחה ומחילה ואחת דתם למות.

ובזה סיים ה'בית הלוי' ואמר: "על מה שפגעת בכבודי בתור הגאון הגדול הנני מוחל וסולח לך מחילה גמורה, אבל השפלה נוראה כזאת אסורה להיעשות עם שום אדם מישראל, אפילו הפחות שבפחותים, על כך אינני יכול למחול ולסלוח לך עד שתעזן את מידותיך המגוננות ותלמד הכנסת אורחים מה היא. על כן, בוא נא עמי לביתי אשר בסלוצק למשך שבועיים ימים..." וכך היה, במשך שבועיים שימשו ה'בית הלוי' בעצמו, מבלי תת לשום אדם לשמשו, אלא הוא בכבודו ובעצמו עמד ודאג לכל צרכיו ושימשו במסירות, עד שהיטיב לראות 'מידות' ו'טוב לב' מה הם.

סיפר רבי שלום שבדרון זצ"ל, שכאשר נודע לידידיו בירושלים שמדי פעם הוא נוסע לבני ברק אל ה'חזון איש', ביקשו ממנו פעמים די תכופות לנסוע במיוחד כדי לברר ולשאול את החזו"א שאלות שונות. משנשנה הדבר מספר פעמים שאל את החזו"א אם מחוייב הוא להיענות לבקשתם ולבוא במיוחד מירושלים לבני ברק, שהרי הדבר כרוך

בברכת התורה רזן ברינה

"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מ"ר אבי יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה

משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן יזנו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כותון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה
להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב בן פאולה
זיווג הטוב: זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben Esther)
רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: הדס-הודיה בת פאולה: אלקנה רחמים בן איריס

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולטי בת חנה דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה: גלית בת חת מרים קרן בת רבקה: אילה לאה בת ציפורה אברהם בן אנט: פיבי בת חביבה בן חמו אריאל בן אביגיל: שושנה בת שדרה רחל בת נוארה: רות בת לינה: נורית בת רחל

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית רחל בת חיה עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון